

Βρυξέλλες, 15 Μαρτίου 2024
(OR. en)

7753/24

Διοργανικός φάκελος:
2023/0373(COD)

ENV 299
MI 302
IND 155
CONSOM 108
COMPET 323
MARE 7
PECHE 114
RECH 125
SAN 164
ENT 65
ECOFIN 309
CODEC 804

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Συμβούλιο

Αριθ. εγγρ. Επιτρ.: 14248/23 + ADD 1 - COM(2023) 645 final

Θέμα: Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόληψη των απωλειών κόκκων πλαστικού με σκοπό τη μείωση της ρύπανσης από μικροπλαστικά
- Συζήτηση προσανατολισμού

1. Στις 16 Οκτωβρίου 2023 η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση κανονισμού σχετικά με την πρόληψη των απωλειών κόκκων πλαστικού με σκοπό τη μείωση της ρύπανσης από μικροπλαστικά¹, τα οποία αποτελούν μία από τις κύριες πηγές ακούσιας ρύπανσης από μικροπλαστικά.

¹ 14248/23 + ADD 1- COM(2023) 645 final.

2. Η Επιτροπή υπέβαλε τη νομοθετική της πρόταση και τη συνοδευτική εκτίμηση επιπτώσεων στην Ομάδα «Περιβάλλον» (WPE) στις 14 Φεβρουαρίου 2024. Μετά τα αρχικά σχόλια των κρατών μελών, η Προεδρία ζήτησε από τις αντιπροσωπίες να υποβάλουν περαιτέρω παρατηρήσεις προκειμένου να δοθούν κατευθύνσεις ως προς την πορεία του φακέλου. Ωστόσο, για να διευκολυνθεί η περαιτέρω πρόοδος επί του φακέλου, τρία ζητήματα θα απαιτήσουν πολιτική καθοδήγηση από το Συμβούλιο.

3. Η Προεδρία, προκειμένου να κατευθύνει τη συζήτηση κατά την προσεχή σύνοδο του Συμβουλίου (Περιβάλλον) στις 25 Μαρτίου 2024, εκπόνησε ενημερωτικό έγγραφο και ερωτήματα για τους υπουργούς, που περιέχονται στο παράρτημα του παρόντος σημειώματος.

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόληψη των απωλειών κόκκων πλαστικού με σκοπό τη μείωση της ρύπανσης από μικροπλαστικά

- Ενημερωτικό έγγραφο της Προεδρίας με ερωτήματα προς τους υπουργούς -

Η στρατηγική του 2018 της ΕΕ για τις πλαστικές ύλες σε μια κυκλική οικονομία αναγνώρισε τους κινδύνους που ενέχουν τα μικροπλαστικά για το περιβάλλον και δυνητικώς την ανθρώπινη υγεία και υποστηρίζει την υιοθέτηση καινοτόμων λύσεων που αποβλέπουν στην αντιμετώπιση διάφορων πηγών ρύπανσης από μικροπλαστικά. Το 2019 η ομάδα κύριων επιστημονικών συμβούλων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναγνώρισε επίσης τους δυνητικούς κινδύνους που ενέχουν η ρύπανση από μικροπλαστικά και προέκρινε την προληπτική δράση. Με το σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία του 2020, η Επιτροπή δεσμεύτηκε να αντιμετωπίσει την παρουσία μικροπλαστικών στο περιβάλλον περιορίζοντας τα σκοπίμως προστιθέμενα σε προϊόντα μικροπλαστικά και αντιμετωπίζοντας τις ακούσιες εκλύσεις μικροπλαστικών. Με το σχέδιο δράσης για μηδενική ρύπανση του 2021, η Επιτροπή πρότεινε η ΕΕ να μειώσει, έως το 2030, τις (εκούσιες και ακούσιες) εκλύσεις μικροπλαστικών στο περιβάλλον κατά 30 %.

Στις 25 Σεπτεμβρίου 2023, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε κανονισμό για τον περιορισμό των μικροπλαστικών που προστίθενται σκόπιμα σε προϊόντα¹. Στις 16 Οκτωβρίου 2023 η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση κανονισμού για την πρόληψη των απωλειών κόκκων πλαστικού στο περιβάλλον. Οι απώλειες κόκκων πλαστικού αποτελούν κύρια πηγή ακούσιας ρύπανσης από μικροπλαστικά.

Οι κόκκοι πλαστικού είναι η βιομηχανική πρώτη ύλη που χρησιμοποιείται για όλη την παραγωγή πλαστικών. Οι πλαστικές βιομηχανικές πρώτες ύλες έχουν διάφορες μορφές, συμπεριλαμβανομένων των κόκκων, των νιφάδων, της σκόνης και των υγρών μορφών, που αναφέρονται συλλογικά ως «κόκκοι πλαστικού προπαραγωγής». Στην πρόταση χρησιμοποιείται ο γενικός όρος «κόκκοι». Οι τρέχουσες πρακτικές χειρισμού τους οδηγούν σε απώλειες σε όλα τα στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού, ιδίως στην παραγωγή, στην επεξεργασία (παρθένων ή ανακυκλωμένων κόκκων), στη μεταφορά και σε άλλες δραστηριότητες εφοδιαστικής, στην ανακύκλωση και σε δραστηριότητες διαχείρισης αποβλήτων. Αυτοί οι κόκκοι πλαστικού, άπαξ και εκλυθούν στο περιβάλλον, είναι σχεδόν αδύνατο να παγιδευτούν ξανά. Επιπλέον, οι κόκκοι πλαστικού διαχέονται εύκολα σε μεγάλες αποστάσεις μέσω του ανέμου και των υδάτινων ρευμάτων.

¹ C(2023) 6419 final.

Οι απώλειες κόκκων πλαστικού έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον, στο κλίμα, ενδεχομένως στην ανθρώπινη υγεία, και στην οικονομία (π.χ. αλιεία, γεωργία, τουρισμός). Σύμφωνα με εκτιμήσεις, το 2019 στο περιβάλλον της ΕΕ χάθηκαν μεταξύ 52.140 και 184.290 τόνων κόκκων. Αυτό ισοδυναμεί με 2100 έως 7300 φορτηγά γεμάτα κόκκους ετησίως. Οι απώλειες κόκκων πλαστικού στο περιβάλλον αποτελούν την τρίτη μεγαλύτερη πηγή ακούσιας διαφυγής μικροπλαστικών.

Η πρόταση αναμένεται να μειώσει τις απώλειες κόκκων έως και κατά 74 %. Εκτός από τη μείωση των απωλειών κόκκων πλαστικού και, ως εκ τούτου, των δυσμενών επιπτώσεών τους, τα κοινά μέτρα σε επίπεδο ΕΕ αναμένεται επίσης να συμβάλουν στην εξασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού για τους οικονομικούς φορείς σε ολόκληρη την ΕΕ.

Η πρόταση προβλέπει μέτρα που πρέπει να εφαρμοστούν από τους φορείς σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού, καθώς και ένα σύστημα υποβολής εκθέσεων και συμμόρφωσης:

Μέτρα που πρέπει να εφαρμόζονται από τους οικονομικούς φορείς

Οι απώλειες κόκκων πλαστικού οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στην έλλειψη ευαισθητοποίησης και στις κακές πρακτικές χειρισμού και, ως εκ τούτου, μπορούν να μειωθούν σε μεγάλο βαθμό με τη λήψη άμεσων μέτρων. Η Επιτροπή προτείνει να διασφαλιστεί πως όλοι οι οικονομικοί φορείς που χειρίζονται κόκκους στην ΕΕ, σε ποσότητες άνω των πέντε τόνων ετησίως, και όλοι οι ενωσιακοί μεταφορείς και οι μεταφορείς τρίτων χωρών που μεταφέρουν κόκκους πλαστικού στην ΕΕ, λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα με την ακόλουθη σειρά προτεραιότητας: πρόληψη για την αποφυγή διαρροών κόκκων, συγκράτηση των διαρροών κόκκων ώστε να διασφαλίζεται ότι δεν ρυπαίνουν το περιβάλλον και, ως τελική επιλογή, καθαρισμός μετά από διαρροή ή απώλεια. Τα μέτρα απαριθμούνται στα παραρτήματα I και III της πρότασης. Τα μέτρα αυτά έχουν ήδη εφαρμοστεί από πρωτοπόρους. Οι εθνικές αρμόδιες αρχές έχουν την εξουσία να απαιτούν την εφαρμογή πρόσθετων ή διαφορετικών μέτρων.

Σύστημα υποβολής εκθέσεων και συμμόρφωσης

Οι εθνικές αρμόδιες αρχές διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στο σύστημα συμμόρφωσης, καθώς υποχρεούνται να διενεργούν περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις και άλλα μέτρα επαλήθευσης με προσέγγιση βάσει κινδύνου. Επιπλέον, για να βοηθηθούν οι εθνικές αρμόδιες αρχές στην επαλήθευση της συμμόρφωσης, οι μεγαλύτεροι οικονομικοί φορείς πρέπει να λαμβάνουν πιστοποιητικό συμμόρφωσης που εκδίδεται από ανεξάρτητο τρίτο μέρος. Προκειμένου να μετριαστεί η επιβάρυνση των μικρότερων οικονομικών φορέων, δεν έχουν την υποχρέωση να λαμβάνουν πιστοποίηση από τρίτους, αλλά, αντ' αυτού, πρέπει να υποβάλουν υπεύθυνη δήλωση με την οποία να βεβαιώνουν τη συμμόρφωσή τους. Τόσο τα πιστοποιητικά όσο και οι υπεύθυνες δηλώσεις θα πρέπει να κοινοποιούνται στις αρμόδιες αρχές. Επιπλέον, προβλέπεται εναρμονισμένη μεθοδολογία για την εκτίμηση των απωλειών κόκκων πλαστικού.

Θαλάσσιες μεταφορές

Η πρόταση δεν καλύπτει τις απώλειες που προκύπτουν από τις θαλάσσιες μεταφορές κόκκων πλαστικού. Παρόλο που οι τυχαίες απώλειες στη θάλασσα είναι περιστασιακές, προκαλούν αιφνίδιες και σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στα τοπικά οικοσυστήματα και στις επηρεαζόμενες κοινότητες, όπως καταδεικνύεται από πρόσφατα περιστατικά με κόκκους στις ισπανικές και γαλλικές ακτές. Διεξάγονται συζητήσεις στο πλαίσιο του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού για τη μείωση των κινδύνων για το περιβάλλον που συνδέονται με τη μεταφορά κόκκων πλαστικού με προαιρετικά και υποχρεωτικά μέτρα ως προς τρεις πτυχές: πληροφορίες για τις μεταφορές, συσκευασία ποιότητας και ασφαλής στοιβασία. Ωστόσο, αναμένεται ότι οι συζητήσεις στον ΔΝΟ δεν θα οδηγήσουν βραχυπρόθεσμα σε υποχρεωτικά μέτρα.

Ερωτήματα προς τους υπουργούς

- 1. Λαμβανομένων υπόψη των στόχων που επιδιώκει να επιτύχει η πρόταση, θεωρείτε ότι τα προτεινόμενα μέτρα είναι επαρκή;*
- 2. Πώς αξιολογείτε την πρόταση όσον αφορά την ευθύνη, μεταξύ άλλων όσον αφορά τον έλεγχο συμμόρφωσης, που ανατίθεται σε διάφορους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς;*
- 3. Δεδομένης της φάσης των συζητήσεων στον ΔΝΟ, θα πρέπει να συμπεριληφθούν και μέτρα σχετικά με τις θαλάσσιες μεταφορές στον προτεινόμενο κανονισμό;*